

Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi, ze szczególnym uwzględnieniem sektora produkcji mięsa

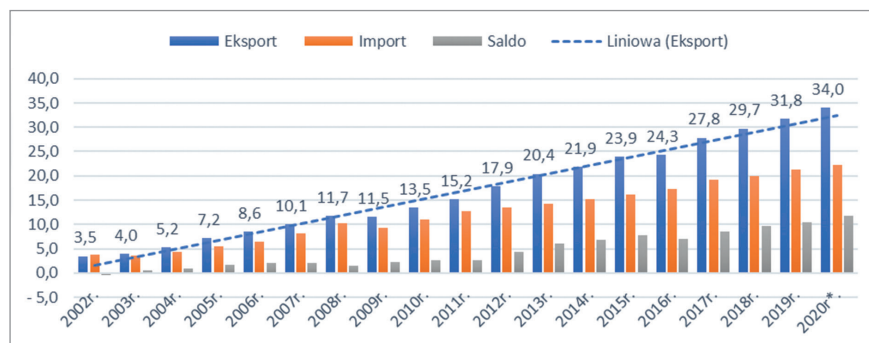
Daniel Roszak
d.roszak@podr.pl

W wejście Polski w strukturę Wspólnego Rynku UE miało zdecydowanie stymulujący wpływ na wzrost wielkości obrotu produktami rolno-spożywczymi. W efekcie dodatnie saldo obrotów w tej grupie towarowej, wyrażone niewielką nadwyżką wartości eksportu nad importem w 2003 roku w kwocie 0,4 mld euro, wzrosło w pandemicznym przeciw 2020 roku do wartości 11,7 mld euro (wykres 1).

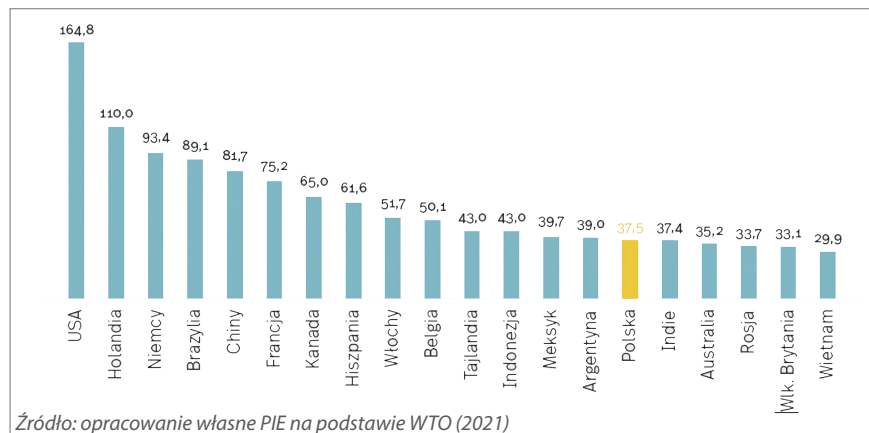
Jak podaje w swoim raporcie „Dwie dekady rozwoju polskiego rolnictwa – innowacyjność sektora rolnego w XXI wieku” Polski Instytut Ekonomiczny, Polska była w 2019 roku 15. największym eksporterem produktów rolno-spożywczych na świecie. Z państw europejskich przed nami były tylko: Holandia, Niemcy, Francja, Włochy i Belgia (wykres 2).

Skalę sukcesu sektora rolno-spożywczego najlepiej pokazuje porównanie z wynikami handlu zagranicznego ogółem. Wartość eksportu towarów rolno-spożywczych w roku 2020 była 9,7 razy wyższa niż w 2002 roku. Dla porównania handel zagraniczny ogółem po stronie eksportu zanotował w tym okresie wzrost 5,5-krotny. O ile saldo ogółem handlu zagranicznego w analizowanym okresie najczęściej przyjmowało wartości ujemne, czyli import był wyższy od eksportu, to saldo obrotów produktami rolno-spożywczymi od 2003 roku cechowało się zawsze wartościami dodatnimi. W roku 2020 dodatnie saldo handlu ogółem osiągnęło poziom 12 mld euro, w tym 11,7 mld euro przypadało na sektor rolno-spożywczy (wykres 3).

Wykres 1. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi w mld euro

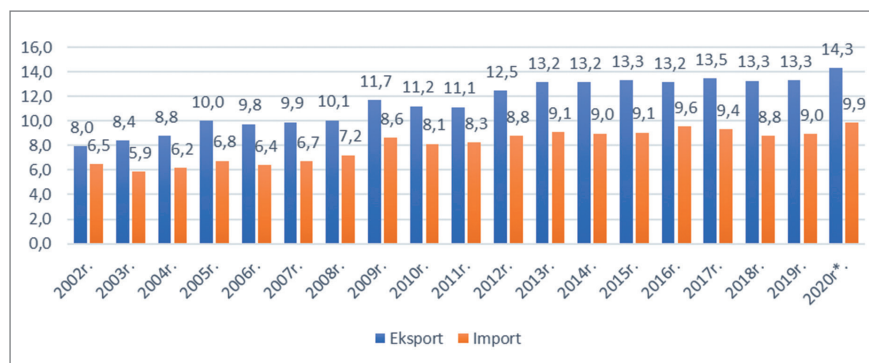

Wykres 2. Zestawienie największych eksporterów produktów rolno-spożywczych na świecie w 2019 roku (w mld USD) - Polska 15. największym eksporterem produktów rolno-spożywczych

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie WTO (2021)

Wykres 3. Udział handlu rolno-spożywczego w handlu ogółem

Szczegółowa analiza wyników handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi wskazuje jednak na występowanie bardzo dużych dysproporcji pomiędzy poszczególnymi produktami.

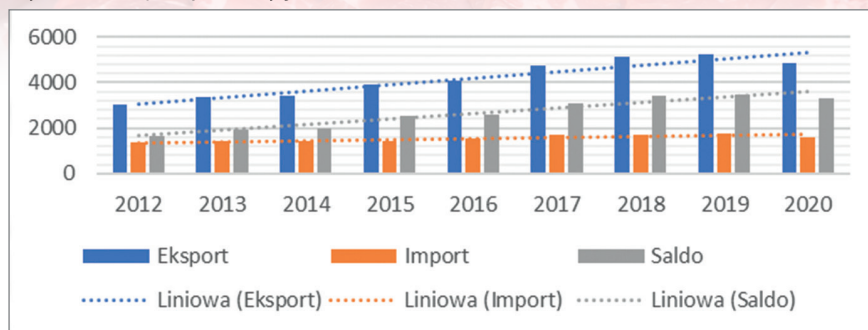
W artykule analizie poddane zostały obroty mięsem oraz zwierzętami żywymi. W zakresie mięsa i podrobów jadalnych mamy do czynienia ze wzrastającą do 2019 roku skalą obrotów (wykres 4). W roku 2020 nastąpił spadek, który można przede wszystkim łączyć z ograniczeniami pandemicznymi. Trend jest jednak wyraźnie wzrastający. Pozytywnym zjawiskiem w tej grupie towarowej jest także systematycznie rosnące dodatnie saldo obrotów, czyli nadwyżka eksportu nad importem.

Analiza grupy towarowej „Mięso i podroby jadalne” wskazuje, że za wyjątkiem dwóch kategorii, w których przeważa import, we wszystkich pozostałych mamy bilans dodatni. Te dwie kategorie z ujemnym bilansem to mięso wieprzowe oraz mięso z owiec i kóz. Ponieważ obroty w tej ostatniej są marginalne względem innych, nie będziemy ich dalej rozważać. Do wielkiej trójki w zakresie obrotów po stronie eksportu należą: w ujęciu tonażowym drób, wieprzowina i wołowina, a w pieniężnym zmianą dotyczy tylko drugiego i trzeciego miejsca podium - liderem pozostaje drób, na drugim miejscu jest wołowina a na trzecim wieprzowina.

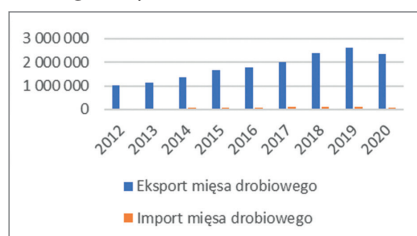
Po stronie importu pierwsze miejsce zarówno w tonażu, jak i pieniądzu zajmuje wieprzowina. Kolejne miejsca w trójce zajmują drób i wołowina. W przeciwieństwie jednak do mięsa drobiowego i wołowego, w przypadku wieprzowiny import znacząco przeważa nad eksportem (wykresy 5, 6, 7).

W obszarze handlu zwierzętami żywymi notujemy nadwyżkę importu nad eksportem i związany z tym ujemny bilans handlowy. W tej grupie towarowej można wykreślić systematyczny wzrostowy trend im-

Wykres 4. Mięso i podroby jadalne w mln euro

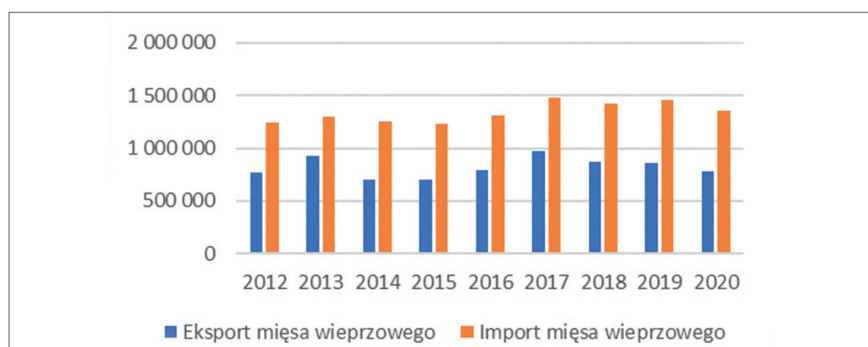
Wykres 5. Eksport - import mięsa drobiowego w tys. euro

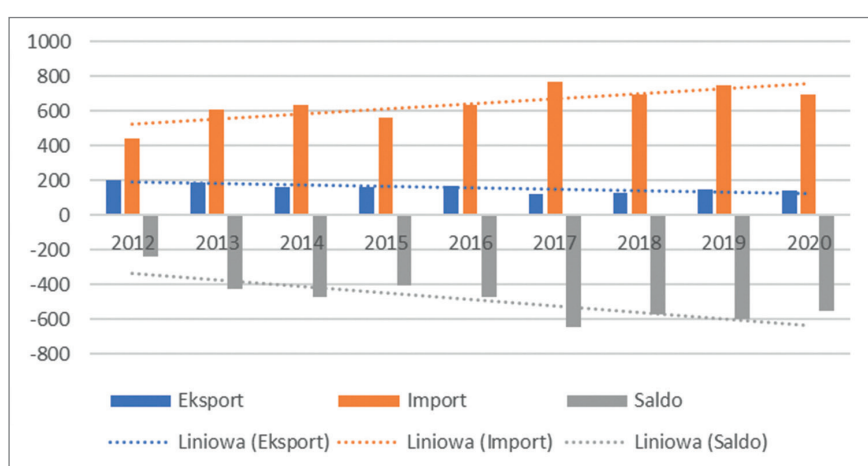
Wykres 6. Eksport - import mięsa wołowego w tys. euro

Wykres 7. Eksport - import mięsa wieprzowego w tys. euro

Wykres 7. Zwierzęta żywe w mln euro

portu i przy równie systematycznie zmniejszającym się eksporcie, wy-

rażnie pogłębiające się ujemne saldo obrotów (wykres 7).

Rekordowe dysproporcje między eksportem a importem mają miejsce w trzodzie chlewnej, w której import jest prawie 60 razy wartościowo wyższy od eksportu. Skalę tej dysproporcji najlepiej obrazuje wykres 8.

Przewaga importu nad eksportem występuje we wszystkim grupach zwierząt gospodarskich, chociaż w pozostałych grupach nie jest tak drastyczna, jak w przypadku świń (wykresy 9 i 10).

Interesująco przedstawia się porównanie cen w eksporcie i imporcie poszczególnych gatunków zwierząt. W przypadku świń, ceny za kg w imporcie są znacząco wyższe niż w eksporcie. Można wnioskować, że import dotyczy przede wszystkim prosiąt i warchlaków (wykres 11).

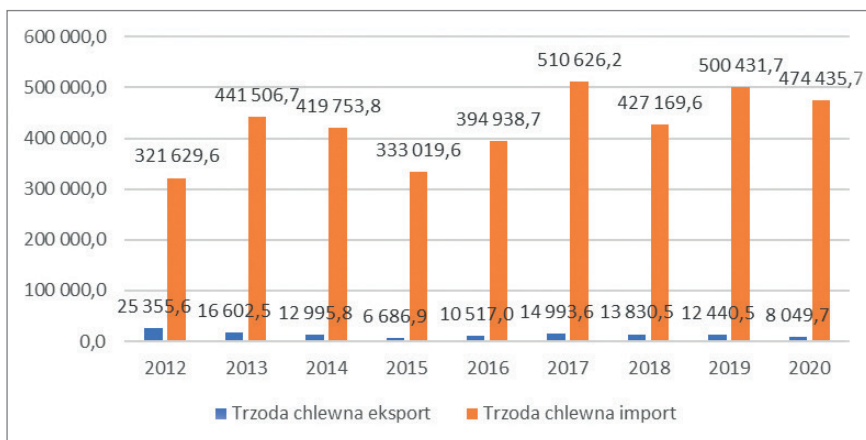
W przypadku drobiu natomiast ceny w imporcie są znacząco niższe niż w eksporcie. Trudno wskazać na przyczyny takiego stanu rzeczy bez analiz dotyczących gatunków i szczegółowych kierunków obrotu (wykres 12).

Według danych GUS i obliczeń IE-RiGŻ, spożycie mięsa w Polsce przedstawia się następująco:

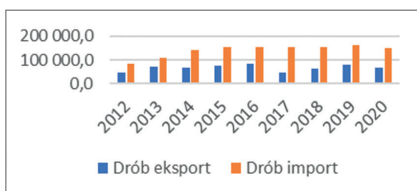
Wyszczególnienie	Ogółem	Mięso wieprzowe	Mięso wołowe	Mięso drobiowe
2012	71,0	39,2	1,6	26,1
2013	67,5	35,5	1,5	26,5
2014	73,6	39,1	1,6	28,2
2015	75,0	41,4	1,2	27,1
2016	77,6	40,8	2,1	29,2
2017	74,6	38,2	3,2	27,6
2018	76,5	40,0	3,4	27,0
2019	75,5	38,5	3,5	27,5
2020	77,0	39,0	3,5	28,5

Przyjmując podane wielkości spożycia oraz dane dotyczące importu poszczególnych rodzajów mięs w ujęciu tonażowym, możemy podjąć próbę określenia, jaki jest udział importu w pokryciu zapotrzebowania na mięso w Polsce.

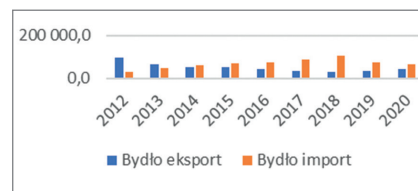
Wykres 8. Eksport - import żywych zwierząt w tys. euro - świnie

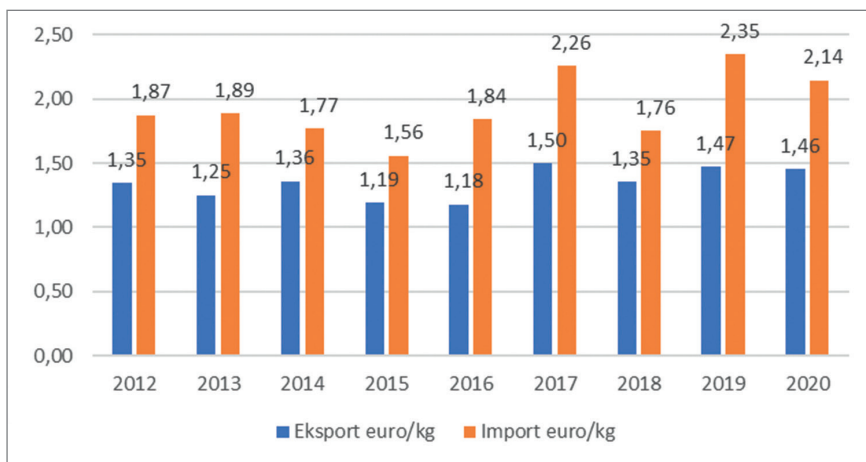
Wykres 9. Eksport - import żywych zwierząt w tys. euro - drób

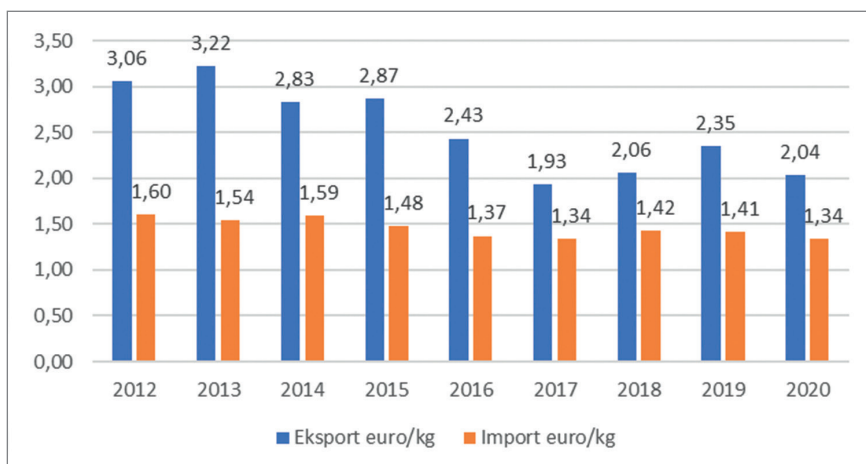
Wykres 10. Eksport - import żywych zwierząt w tys. euro - bydło

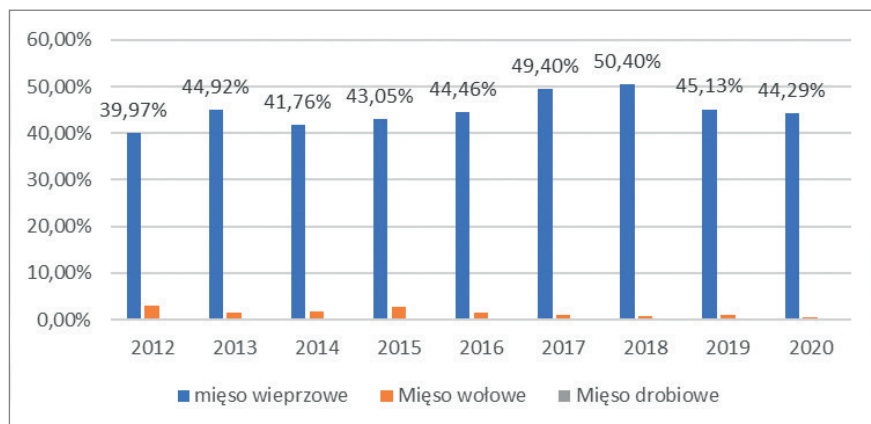
Wykres 11. Ceny w eksporcie i imporcie świń w euro/kg

Wykres 12. Ceny w eksporcie i imporcie drobiu w euro/kg

Wykres 13. Udział importu w pokryciu zapotrzebowania na mięso

Wyliczenia wskazują, że import mięsa wieprzowego zaspokaja w ponad 40 % zapotrzebowanie na ten

rodzaj mięsa w kraju. Import pozostałych rodzajów mięs ma znaczenie marginalne.

Zaprezentowane dane dotyczące międzynarodowych relacji handlowych mięsem i zwierzętami świadczą sukcesie polskich hodowców i przetwórców. Wyjątkiem w tym zestawieniu jest jednak sektor produkcji trzody chlewnej, który niestety od wielu lat znajduje się w kryzysie. Gdybyśmy do importu mięsa wieprzowego dodali, w ujęciu tonażowym, wielkość importu żywych świń, to udział importu w zaspokajaniu potrzeb krajowych na ten rodzaj mięsa, wzrósł by do ok. 60%. Są to już niestety wielkości wskazujące na uzależnienie pokrycia zapotrzebowania krajowego od rynków zewnętrznych. ■